

JOHN PERKINS

**NOILE CONFESIUNI
ALE UNUI
ASASIN ECONOMIC**

**ADEVĂRUL ȘOCANT DESPRE CUM
A CUCERIT AMERICA LUMEA**

Traducere din limba engleză

ANA BUDICĂ și IOANA ANCA ION

John Perkins a scris nouă cărți care s-au aflat pe lista de bestselleruri ale *New York Times*, vreme de mai bine de 70 de săptămâni, și care au fost traduse în peste 30 de limbi.

LITERA

București
2020

CUPRINS

Prefață	11
Introducere. Noile confesiuni	19
I. Din 1963 până în 1971	
1. O afacere murdară.....	27
2. Se naște un asasin economic.....	40
3. „Implicat pe viață“	57
4. Indonezia: Lecții pentru un AE.....	72
5. Salvarea unei țări de comunism	78
6. Vândându-mi sufletul	86
II. Din 1971 până în 1975	
7. Rolul meu ca inchișitor	99
8. Civilizația pusă la încercare	107
9. O ocazie unică în viață	116
10. Președintele și eroul Republicii Panama	127
11. Pirați în Zona Canalului.....	136
12. Soldați și prostituate.....	142
13. Convorbiri cu generalul	149
14. Începutul unei noi și sinistre perioade din istoria economică	159

15. Afacerea de spălare a banilor Arabiei Saudite	167
16. Proxeneții și finanțatorii lui Osama bin Laden	188
Respect pentru oameni și cărți	
III. Din 1975 până în 1981	
17. Graham Greene și negocierile pentru Canalul Panama.....	201
18. Regele Regilor Iranului.....	214
19. Confesiunile unui om torturat.....	222
20. Căderea unui rege	230
21. Columbia: Cheia de boltă a Americii Latine	236
22. Republica americană față în față cu imperiul global	243
23. CV-ul înșelător	255
24. Președintele Ecuadorului în luptă cu Big Oil	273
25. Demisionez	281
IV. Din 1981 până în 2004	
26. Moartea prezidențială din Ecuador	289
27. Panama: O altă moarte prezidențială	297
28. Compania mea de energie, Enron și George W. Bush....	303
29. Iau mită.....	313
30. Statele Unite invadează Panama	325
31. Eșecul unui AE în Irak	341
32. 11 septembrie și consecințele lui pentru mine, personal	354
33. Venezuela salvată de Saddam	367
V. Din 2004 până astăzi	
34. Conspirație: Am fost otrăvit?.....	381
35. Destăinuirea unui șacal: Conspirația din Seychelles	391

36. Revolta din Ecuador	400
37. Honduras: CIA atacă.....	411
38. Asasinul economic din spatele bancherului amabil.	419
39. Vietnam: Lecții într-o închisoare	426
40. Istanbul: Instrumente ale imperiului modern	438
41. Lovitură împotriva Fundației Pachamama	447
42. Un alt scandal bancar al AE.....	454
43. Cine sunt asasinii economici de astăzi?	462
44. Cine sunt șacalii de astăzi?	480
45. Lecții pentru China	492
46. Ce poți face tu	502
47. Lucruri de făcut	518
Activitatea asasinului economic din 2004 până în 2015....	535
John Perkins - istoria personală.....	593
Note	599
Mulțumiri	627
Despre autor	632
Indice.....	638

Capitolul 1

O AFACERE MURDARĂ

Când am absolvit școala de afaceri în 1968 eram hotărât să nu particip la Războiul din Vietnam. Mă căsătorisem cu Ann de curând. Și ea era împotriva războiului și era suficient de aventuroasă încât să vină cu mine în Peace Corps.

Prima dată am ajuns la Quito (Ecuador) în 1968. Aveam 23 de ani și eram voluntar cu misiunea înființării unor cooperative de credit și economii în comunități situate adânc în jungla amazoniană. Treaba lui Ann era să predea femeilor indigene reguli de igienă și de îngrijire a copilului.

Ann fusese în Europa, însă pentru mine era prima ieșire din America de Nord. Știam că urma să zburăm la Quito, una dintre capitalele lumii situate la cele mai mari altitudini – și una dintre cele mai sărace. Mă așteptam să fie diferit de tot ce văzusem până atunci, dar eram total nepregătit pentru realitatea locului.

În timp ce avionul nostru de la Miami cobora spre aeroport, eram uluit de bordeiele înșirate

de-a lungul pistei. M-am aplecat spre Ann, care stătea pe scaunul din mijloc, și, arătând cu mâna spre hublou, l-am întrebat pe omul de afaceri ecuadorian așezat lângă ea, pe locul dinspre culoar:

– Acolo chiar trăiesc oameni?

– Suntem o țară săracă, mi-a răspuns el, dând solemn din cap.

Scenele care ne întâmpinau pe drumul cu autobuzul spre oraș erau chiar mai cutremurătoare – cerșetori în zdrențe șchiopătând pe străzi infestate de gunoi, copii cu burți îngrozitor de umflate, câini scheletici și mahalale din cutii de carton pe post de case.

Autobuzul ne-a dus la hotelul de cinci stele din Quito, InterContinental. Era o insulă a luxului în acea mare de sărăcie și locul unde, împreună cu alți aproape 30 de voluntari Peace Corps, aveam să particip la un instructaj de câteva zile despre țară.

În primul dintre numeroasele cursuri am fost informați că Ecuadorul era o combinație între Europa feudală și Vestul Sălbatic american. Profesorii noștri ne-au pregătit pentru tot felul de pericole: șerpi veninoși, malarie, anaconde, paraziți letali și vânători de capete ostili. Au urmat apoi și veștile bune: Texaco descoperise vaste zăcăminte petroliere nu departe de locul unde urma să stăm în pădurea tropicală. Am fost asigurați că petrolul avea să transforme Ecuadorul, din una dintre cele mai sărace țări, în una dintre cele mai bogate țări ale emisferei.

Într-o după-amiază, în timp ce așteptam liftul la hotel, am intrat în discuție cu un bărbat înalt, blond, cu vorba târăgănată, texană. Era seismolog, consultant la Texaco. Când a aflat că eu și Ann eram niște voluntari săraci de la Peace Corps care urmau să lucreze în pădura tropicală, ne-a invitat la cină în elegantul restaurant de la ultimul etaj al hotelului. Nu-mi venea să cred ce noroc dăduse peste mine. Văzusem meniul și știam că masa avea să coste mai mult decât indemnizația noastră pe o lună.

În seara aceea, în vreme ce contemplam, prin ferestrele restaurantului, uriașul vulcan Pichincha care se înalță deasupra capitalei Ecuadorului și sorbeam o margarita, ajunsesem să fiu încântat de acest om și de viața pe care o ducea.

Ne-a spus că, uneori, zbura cu un avion al corporației de la Houston până la o pistă de aterizare tăiată direct în junglă.

– Așa nu mai suntem obligați să trecem prin controalele de imigrare și vamale, se laudă el. Avem permisiune specială din partea guvernului ecuadorian.

Experiența lui în jungla ecuatorială includea camioane-cisternă cu aer condiționat, șampanie și cîine cu filet mignon servite pe farfurii din porțelan fin.

– Nu seamănă cu ce veți avea voi acolo, bănuiesc, a spus el rîzând.

Apoi a vorbit despre raportul la care lucra, unde descria „o vastă mare de petrol aflată sub junglă“. Acest raport, spunea el, urma să fie folosit pentru

a justifica uriașele împrumuturi acordate țării de Banca Mondială și pentru a convinge Wall Street să investească în Texaco și în alte afaceri care aveau să beneficieze de pe urma petrolului. Când mi-am exprimat uimirea că progresul se putea întâmpla atât de rapid, mi-a aruncat o privire nedumerită.

– Dar, de fapt, ce v-au învățat pe voi la școala de afaceri? m-a întrebat el.

Nu am știut ce să-i spun.

– Uite ce, mi-a spus, e un joc vechi. L-am văzut în Asia, în Orientul Apropiat și în Africa. Iar acum aici. Rapoarte seismologice, combinate cu un puț de petrol sănătos, o erupție ca aceea pe care tocmai am avut-o...

A zâmbit și a adăugat:

– *Boomtown!*

Ann a spus ceva despre entuziasmul stârnit de faptul că petrolul avea să aducă prosperitate ecuadorienilor.

– Doar celor suficient de deștepți să joace jocul, a spus el.

Am crescut într-un oraș din New Hampshire numit după un om care construise un conac pe un deal, deasupra tuturor, folosindu-și averea adunată din vânzarea de lopeți și pături căutătorilor de aur din California în 1849.

– Comercianții, am spus, oamenii de afaceri și bancherii.

– Sigur! Iar astăzi, marile corporații.

S-a rezemat de spătarul scaunului.

– Deținem această țară. Avem cu mult mai mult decât permisiunea de a ateriza fără formalități vamale.

– Cum ar fi?

– Oh, Doamne, chiar ai multe de învățat!

Și-a ridicat paharul cu Martini în direcția orașului.

– Mai întâi de toate, noi controlăm armata. Le plătim salariile și le cumpărăm echipamentele. Ei ne protejează împotriva indienilor care nu vor instalații de foraj pe pământurile lor. În America Latină, cine controlează armata controlează președintele și justiția. Noi suntem cei care scriu legile – stabilim amenziile pentru deversările de petrol, costurile cu mâna de lucru, toate legile importante pentru noi.

– Și Texaco plătește pentru toate astea? a întrebat Ann.

– Ei, nu chiar...

S-a întins peste masă, spre Ann, bătând-o ușor pe umăr.

– Tu. Sau tatăl tău. Contribuabilul american Bani trec prin USAID, Banca Mondială, CIA și Pentagon, dar toți cei de aici – și și-a ridicat brațul spre fereastră, arătând spre orașul de sub noi – știu că totul are de-a face cu Texaco. Ține minte, țări ca aceasta au un lung istoric al loviturilor de stat. Dacă te uiți atent, vei vedea că cele mai multe se petrec atunci când conducătorii țării nu ne fac jocul!

– Vrei să spui că Texaco răstoarnă guverne? am întrebat.

A răs.

– Hai să spunem doar că guvernele care nu cooperează sunt privite ca marionete ale sovieticilor. Amenință interesele și democrația americane. CIA nu agreează asta.

Seara aceea a fost începutul educației mele în ceea ce am ajuns să consider sistemul AE.

Ann și cu mine am petrecut următoarele 18 luni în pădurile amazoniene. Apoi am fost transferați în Anzi, unde eu trebuia să ajut un grup de țărani cărămidari. Ann instruia indivizi handicapați pentru munci în afacerile locale.

Mi s-a spus că acei cărămidari aveau nevoie să sporească eficiența cuptoarelor lor arhaice în care își ardeau cărămizile. Totuși, unul după altul, au venit la mine plângându-mi-se de proprietarii camioanelor și ai depozitelor din oraș.

Ecuadorul era o țară cu o mobilitate socială scăzută. Câțeva familii bogate, *ricos*, țineau în mână aproape tot, inclusiv afacerile și politica locale. Agenții lor cumpărau cărămizile de la cărămidari la prețuri extrem de mici și le vindeau cu aproximativ de zece ori mai mult. Un cărămidar s-a dus la primarul orașului și s-a plâns. După câteva zile a fost lovit de un camion și a murit.

Teroarea s-a răspândit în rândul comunității. Oamenii m-au asigurat că fusese omorât. Suspiciunile mele cum că acest lucru era adevărat au căpătat și mai mult temeii când șeful poliției a anunțat că bărbatul ucis făcea parte dintr-un complot

cubanez de a transforma Ecuadorul într-un stat comunist (Che Guevara fusese executat printr-o operațiune CIA în Bolivia cu mai puțin de trei ani în urmă). El a insinuat că orice cărămidar care provoca agitație urma să fie arestat ca insurgent.

Cărămidarii m-au implorat să mă duc la *ricos* și să calmez lucrurile. Erau dispuși să facă orice pentru a-i împăca pe cei de care se temeau, inclusiv să se convingă singuri că, dacă cedau, *ricos* aveau să-i protejeze.

Nu știam ce să fac. Nu aveam nici o autoritate în fața primarului și îmi dădeam seama că intervenția unui străin de 23 de ani va înrăutăți lucrurile. Nu am făcut decât să-i ascult și să le arăt compasiune.

În cele din urmă am înțeles că *ricos* erau parte din strategie, un sistem care subjugase popoarele din Anzi prin frică încă de la cucerirea spaniolă. Am văzut că, de fapt, compătimindu-i, determinam comunitatea să nu facă nimic. Ei aveau nevoie să învețe să-și înfrunte teama; aveau nevoie să se declare loviți de nedreptățile pe care le suferiseră; aveau nevoie să înceteze să mai vină la mine pentru rezolvarea situației. Aveau nevoie să-i înfrunte pe *ricos*.

Într-o după-amiază târziu m-am adresat comunității. Le-am spus că trebuiau să acționeze. Trebuiau să facă orice ar fi fost nevoie – inclusiv să își asume riscul de a fi uciși – pentru ca fiii și fiicele lor să prospere și să trăiască în pace.

Când mi-am dat seama că trebuia să dau un impuls acelei comunități a fost o mare lecție pentru

mine. Am înțeles că oamenii înșiși colaborau la acea conspirație și că a-i convinge să acționeze era singura soluție. Și a funcționat.

Cărămidarii au format o cooperativă. Fiecare familie a donat cărămizi, iar cooperativa a folosit veniturile din vânzarea acelor cărămizi pentru a închiria un camion și un depozit în oraș. *Ricos* au boicotat cooperativa, până când o misiune luterană din Norvegia a încheiat un contract cu cooperativa pentru toate cărămizile pentru o școală aflată în construcție, la un preț de aproape cinci ori mai mare decât cel pe care *ricos* îl plățiseră cărămidarilor, dar la jumătate din prețul pe care *ricos* îl cereau luteranilor – o situație din care câștiga toată lumea, în afară de *ricos*. După care cooperativa s-a dezvoltat.

La mai puțin de un an după aceea, eu și Ann ne-am terminat misiunea în Peace Corps. Aveam 26 de ani și nu mai eram obiectul recrutării. Am devenit un AE.

Când am intrat în rândurile lor, m-am convins că făceam ceea ce era corect. Vietnamul de Sud căzuse în mâinile Vietnamului de Nord comunist, iar acum lumea era amenințată de Uniunea Sovietică și de China. Profesorii de la școala de afaceri ne învățaseră că finanțarea proiectelor de infrastructură prin intermediul unor datorii gigantice la Banca Mondială va scoate din sărăcie națiunile în curs de dezvoltare și le va salva din ghearele comunismului. Experții de la Banca Mondială și de la USAID întreau această idee.

Până să descopăr eu minciunile acestei povești, mă simțeam deja captiv în sistem. Crescusem simțindu-mă sărac la internatul meu din New Hampshire, iar acum, dintr-odată, făceam bani mulți, călătoream la clasa I în țări la care visasem toată viața, locuiam în cele mai bune hoteluri, mâncam în cele mai selecte restaurante și mă întâlneam cu șefi de stat. Reușisem. Oare cum m-aș fi putut gândi să ies din așa ceva?

Apoi au început coșmarurile.

Mă trezeam în camere de hotel întunecate transpirat, hăituit de imaginile văzute: leproși fără picioare legați în cutii din lemn puse pe roți, rulând pe străzile din Jakarta; bărbați și femei care se spălau în canale în care curgea o mazăgă verzuie, în timp ce, lângă ei, alții defecau; un cadavru uman, plin de viermi, abandonat pe o movilă de gunoaie; și copii care dormeau în cutii din carton, luptându-se cu haite de câini pentru resturi de gunoaie. Am înțeles că mă detașasem emoțional de aceste lucruri. Ca toți ceilalți americani, îi văzusem pe acești oameni ca fiind subumani; erau „cerșetori“, „neadaptați“ – erau „ei“.

Într-o zi, limuzina guvernului indonezian în care mă aflam a oprit la un semafor. Un lepros și-a întins ciotul însângerat al mâinii prin fereastra din dreptul meu. Șoferul a răcnit la el. Leprosul a rânjit, un zâmbet diform, fără dinți, și s-a retras. Am demarat, dar spiritul aceluia om a rămas cu mine. A fost ca și când mă căutase; ciotul însângerat era o avertizare,